

ХРИСТИЯНСЬКИЙ ГОЛОС

УКРАЇНЬСЬКА ЦЕРКОВНА ГАЗЕТА • UKRAINISCHE KIRCHENZEITUNG

РІК ВИДАННЯ • JAHRGANG 68

СЕРПЕНЬ • AUGUST 2016 • Nr. 16 (2948)

ЦІНА • PREIS • 1,50 EURO

НАСЛІДУЮЧИ «БЕЗУМСТВО» БОГА...

Промова папи Франциска під час молитовного чування з молоддю на Campus Misericordiae у Кракові

Ми походимо з різних кутків світу, з різних континентів, країн, мов, культур і народів. Ми є «дітьми» народів, які напевно сперечаються з приводу різних конфліктів, а навіть просто перебувають у стані війни. Ми прибули також з країн, які можуть жити у мирі, які вільні від військових конфліктів, для яких велика кількість болючих речей, що коються у світі, є лише окремими фрагментами інформаційних повідомлень і статей у пресі. Але ми свідомі певної реальності: тут і тепер для нас, вихідців з різних частин світу, страждання, війна не є вже чимось анонімним, не є вже якоюсь інформацією з преси, але вони мають ім'я, конкретне обличчя, історію, близькість.

▼ Продовження на 5 стор.

28 липня 2016 р. папа Франциск під час зустрічі з молоддю в краківському парку Блонє. С-на: Reuters

XI

ПАМ'ЯТІ ОТЦЯ ЖАКА АМЕЛЯ

РЕАКЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ МУСУЛЬМАН

Терористи пробили чергове дно та порушили фундаментальний принцип Ісламу, що категорично забороняє нападати на культові споруди та вбивати священників, ченців і людей, що знаходяться у храмах. Я маю на увазі напад на католицьку церкву в Сен-Етьєн-дю-Рувре, коли під час Служби Божої двоє злочинців вбили 84-річного священника Жака Амеля. Ми б дуже хотіли, щоб цей та інші злочини не пов'язували з Ісламом, адже такі дії повністю не відповідають приписам Ісламу. Ми засуджуємо цей гріх та злочин від імені мусульман України.

Заборона завдавати шкоду культовим спорудам, вірянам, що там моляться, ченцям та священникам походить від пророка Мухаммада (мир йому!), який з повагою ставився до християн. Адже Всевишній Аллах в Священному Корані сказав: «І ти неодмінно дізнаєшся, що найближчими до віруючих (мусульман) є ті, що кажуть: «Воістину ми – християни!»». Тобто Господь особливо підкреслює,

що найближчою в духовному плані до мусульман, є християнська спільнота.

Навіть під час війни пророк Мухаммад, відправляючи армію у військовий похід, давав такі настанови: «Не ошукуйте і не будьте зрадниками! Не поневічуйте, не калічте, й не катуйте! Не вбивайте дітей, старих, жінок, а також тих, хто молиться у своїх храмах, та ченців!».

Друг пророка та перший халіф Абу Бакр відправляючи армію в похід сказав: «Не рубайте та не спалюйте пальми, не рижте судини скоту й не рубіть плодів дерева, не руйнуйте храми християн та юдеїв, не вбивайте дітей, старих та жінок. І ви знайдете, що деякі люди знаходяться у храмах, не чіпайте їх, поки вони не б'ються проти вас».

Таким чином навіть у випадку бойових дій, храми, віряни та церковний клір, згідно з законами Ісламу, є недоторканими. А в мирні часи то й поготів. Але терористи не шанують закони Корану. Вони порушують все, що святе для мусульман, і своїми діями викликають ісламофобію та гнів проти мусульман. Ніхто не є захищеним від їх злочинів, в тому числі і мусульмани.

Від імені мусульман України ми рішуче засуджуємо напад на церкву і вбивство священників та вірян, висловлюємо свій жаль та співчуття, плекаємо надію, що разом подолаємо це лихо.

Саїд Ісмаїлов,
муфтії Духовного управління мусульман України

Продовження теми на 2 стор.

Рішення польського парламенту про геноцид на Волині під час II світової війни показує, що безконфліктний період у відносинах Варшави і Києва закінчено. Ситуацію аналізує В. Портников
сторінка 7 та 8

У часи Київської Русі книгами займались переважно ченці. За ворожих набігів чи іншої небезпеки вони переносили найцінніші речі до підземних ходів. Місце схованки трималось у найсуворішій таємниці, яка, на жаль, могла померти разом із служителями монастирів. Чи такою була доля бібліотеки Ярослава Мудрого? Матеріал на цю тему друкуємо **на 6 стор.**

«В Сен-Етьєн-дю-Рувре, як зрештою, повсюди у світі, добро не здимає галасу. Небагато з нас почули б про цього священика, якби він не був убитий під час відправлення ранкової Євхаристії Звичайного літургійного періоду, в парафії, яка не має значущої історії», – коментував у тижневику «La Vie» Жан-П'єр Дені.

У парафії о. Жак провадив біблійне коло, а до минулого року ще й катехизував. Одна з парафіянок згадує, що коли зустрічі затягувалися,

о. Жак знаходив якесь слово, аби всіх насмішити. Інша людина зазначає, що він не мав «злетів» у своїх проповідях – просто коментував читання, ставлячи себе на один рівень з усіма.

У червні цього року, на початку канікул, о. Жак Амел написав до своїх парафіян листа. Він радив своїм вірним, як вони мають пережити час відпусток, але водночас у цьому листі можна прочитати, яким священиком був цей сивий чоловік.

Весна була радше прохолодна. Якщо відчуваємо трохи нудьги –

ЗАПОВІТ о. ЖАКА АМЕЛЯ

«Великий настоятель», «серйозно сприймав Євангеліє, вкладав серце в те, що робив, і ніколи не відмовляв, коли його про щось просили», «священик до глибини заслуханий в людей, сповнений простоти», «немовби втілював собою християнство малих» – такі свідчення з'явилися після трагічної смерті о. Жака Амеля.

будьмо терпеливі, незабаром надійде літо. А з ним час відпочинку.

Канікули – це час відсторонення від наших звичайних занять. Але такого визначення замало. Це час відпочинку, а водночас і відновлення духовних сил; час зустрічей, ділення, приязного буття разом. Це час віднови: дехто з вас проведе кілька днів на реколекціях або на паломництві. Інші читатимуть Євангеліє – самі чи з кимось – як Слово, що допомагає пережити наше «сьогодні». Ще інші зможуть відновитися завдяки великій книзі творіння, милуватися краєвидами – різноманітними та прекрасними, які возносять нас до Бога і говорять про Нього. Нехай у такі моменти ми почуємо запрошення Бога більше потурбуватися про цей світ, щоб там, де ми живемо, зробити його сердечнішим, більш людським, більш братерським.

Час зустрічей – з найближчими,

з друзями: хвилини, коли ми маємо змогу щось пережити разом. Хвилини, коли ми більш чуйні до інших, незалежно від того, хто вони такі.

Час ділення: ділитися дружбою, радістю; час підтримувати наших дітей і показувати їм через це, що вони для нас дуже важливі.

Також і час молитви: будьмо уважні до того, що відбуватиметься у нашому світі. Молімося за найбільш потребуючих, за мир, за краще міжлюдське співіснування.

Це все ще буде Рік Милосердя. Зробімо свої серця чутливими до краси, до кожної людини; на них і на тих, хто може почуватися дуже самотнім. Нехай ці канікули дозволять нам сповнитися по вінця радістю дружби і повернення до джерела. Тоді ми зможемо, зміцнені, вирушити у подальшу дорогу.

Добрих канікул усім!

Отець Жак Амел

Думи мої...

Ієромонах Серафим Рóуз, англ. Eugene Rose (1934–1982). (З Вікіпедії: Священнослужитель Російської православної Церкви за кордоном, автор багатьох праць, що сильно вплинули на розвиток православ'я в Америці та стали духовною класикою ХХ століття)

Потрібно усвідомлювати, що той, хто хоче бути християнином, в принципі, не повинен чекати нічого іншого, як тільки власного розп'яття. Бути християнином – це дати розп'яття себе, тому, що Христос першим так вчинив. Його життя це приклад, проте водночас і пересторога всім нам. Маємо бути розп'яті, особисто і містично, тому, що це єдиний шлях до Воскресіння. Якщо бажаємо зростати разом з Ісусом, то також разом з ним ми повинні бути принижені, принижені остаточно, пережовані і випльонуті світом, який нас не розуміє. Розп'яті ми повинні

бути неначе ззовні, на виду у всього світу, тому, що Царство Ісуса не з цього світу, а світ не терпить цього Царства, не годен прийняти навіть одного його посланника, навіть однієї хвилини його панування. Світ годен прийняти лише Антихриста, тепер чи в любу іншу пору. А отже, нічого дивного немає у тому, що, в принципі, дуже складно бути християнином, здається навіть, що це зовсім неможливо. По-людськи беручи, ніхто не може свідомо обрати спосіб життя, який послідовно веде до неминучої автодеструкції. Тому людина безнастанно бунтує, хоче спростити собі життя, буває християнином наполовину, вибираючи з двох реальностей те, що їй зручне: з реальності Божої та з реальності світу. Суть однак у тому, що, врешті-решт, нам доведеться зробити принциповий вибір, тому, що наше щастя перебуває лише в одній з двох реальностей, а не в двох водночас. І все ж, Бог дає нам силу, щоб пройти оцей шлях розп'яття, тому, що немає іншого шляху, щоб бути християнином.

ЛЮДЬМ – НА ДОБРО, БОГОВІ – НА СЛАВУ

У Центрі Родини за більш ніж 15 років діяльності допомогу і підтримку словом і ділом отримали тисячі львів'ян.

Цей чудовий проект фінансувала німецька фундація «Реновабіс».

Сім'я, родина – саме це є нашою метою і змістом та умовою нашого життя. Батьки – наше минуле і наш початок, чоловік/дружина – наше теперішнє, наша половинка, діти – наше майбутнє і продовження... Важливо, щоб всі у родині були здорові і щасливі, щоб стосунки у ній були гармонійними, щоб діти отримували любов і можливість розвивати свої здібності, а старші люди відчували турботу та повагу. Проте іноді це видається лише мрією, адже у щоденному житті ми стикаємося з безліччю більших чи менших проблем, а часом під їх вагою впадаємо у відчай, адже завжди чогось бракує: часу, грошей, сил, здоров'я, терпіння, розуміння...

Допомогти родинам вирішувати їх щоденні великі та малі клопоти і покликаний Центр Родини Фонду

святого Володимира, що вже понад 15 років діє при храмі Воскресіння Христового, на Городоцькій 319а. Сюди, аби вирішити свої проблеми, отримати пораду, допомогу у вихованні дітей звертаються не тільки парафіяни храму, а й приїжджають навіть з інших районів міста та з інших міст. Центр Родини запроєктовано, реконструйовано і обладнано виключно за добродійні пожертви і діє за принципом самоутримання.

«Завдання центру – створити особливу атмосферу для дітей, дорослих, родини, – каже голова фонду Ігор Матушевський – щоб вони відчули, що є таке середовище, таке місце, де вони можуть прийти, добре себе почувати, отримати відповіді на запитання, які їх хвилюють.

▼ **Продовження на 3 стор.**

ЛЮДЯМ – НА ДОБРО, БОГОВІ – НА СЛАВУ

▼ Продовження. Початок на 2 стор.

Ми створили таку спільноту, де кожен, хто приходить, почуватися, як вдома, серед рідних і близьких людей».

Основним напрямком діяльності Центру є робота з дітьми та їх родинами. А починається усе з передшлюбних наук, де молоді люди, які хочуть поєднати свої долі, готуються взяти на себе відповідальність за нову сім'ю, глибше пізнають таїнство подружжя.

Правильно підготуватися до пологів допоможуть заняття та консультації в «Школі народжувати», що діє при Центрі. На ці заняття запрошують не тільки майбутніх мам – заохочують приходити подружжя, аби й татко відчував свою потрібність, відповідальність. Тут навчають як позбутися страху, зарадити собі у випадку труднощів, що виникають в останньому триместрі вагітності, як правильно поводитися під час пологів, щоб мінімізувати біль та відчути весь спектр радості від першої зустрічі з немовлям, як успішно годувати грудьми та доглядати дитинку.

Після народження діток Центр і надалі підтримує зв'язок з молодою родиною, опікає її, а від півтора року запрошує дітей у школу «Малюк», – розповідає п. Галина Партика, організатор навчальних програм Центру.

А з 3 до 6 років малеча займається у Школі інтелектуального розвитку дитини «Гармонія», де навчається логічно мислити, розвиває мовлення, вивчає математику, англійську мову, музику та образотворче мистецтво.

Намагаються в Центрі Родина допомогти дітям впоратися і з труднощами у засвоєнні шкільної програми, для школярів діють різноманітні студії: логіко-математична, комп'ютерна, української мови, з вивчення іноземних мов та ін. Діти тут можуть відкрити свої таланти, знайти своє покликання чи захоплення, навчитися чогось корисного та знайти нових друзів у музично-театральній, танцюваль-

ній студії «Дзвіночок», студіях журналістики, крою та шиття, української кухні, у школі для шляхетних панночок тощо.

Також у Центрі діє лікарська, юридична, психологічна, соціальна поради. Тут можна випозичити одяг для святкових подій: балів, карнавалів, народних свят, вбрання для урочистого Святого Причастя, щоб, як каже Леся Крип'якевич, заступник голови Фонду, у такі важливі моменти діти з бідніших родин не відрізнялися від дітей з заможних, щоб ніщо не затьмарювало свята, не перешкоджало переживати сакральні хвилини. Також тут можна випозичити і весільні вбрання для молодят за народними мотивами.

За роки діяльності студії та навчальні програми Центру Родина відвідали близько 5 тис. осіб (дітей та дорослих). Нині тут займаються понад 700 осіб, а працюють з ними 35 педагогів та інструкторів. Майже три сотні подружніх пар пройшли курс підготовки до пологів та стільки ж зголосилося на лікувально-навчальну програму (На-Про-технологій). За роки існування Лікарської поради тут проконсультовано 14 025 пацієнтів, проведено 4 144 аналізів, записано 396 ЕКГ. Тут на добровільних засадах безоплатно працюють 15–20 лікарів.

На переконання п. Лесі, дуже важливо, що такий Центр діє в структурі Церкви. «Це допомагає парафіянам почуватися родиною, відчувати солідарність, розуміння і підтримку, а також це якнайкраще втілює в життя стратегію УГКЦ «Жива парафія – місце зустрічі з живим Христом», проголошену Блаженнішим Святославом. Наше суспільство, наша Церква потребують таких центрів в кожній епархії, де б людина, незалежно на якому етапі свого життєвого шляху вона перебуває, могла отримати увагу, підтримку, пораду, допомогу, могла зреалізувати своє християнське покликання жити у спільноті. А досвід Центру Родина Фонду св. Володимира може бути добрим прикладом для численних ініціатив християнських Церков України.

Ольга Хворостовська,
журналіст газети «Львівська пошта»

ХТ

С-на: Костянтин Бобрищев

СУСПІЛЬСТВО БЕЗ ДІТЕЙ
Є СУМНИМ ТА СІРИМ

проблем із тим, щоб зрозуміти Бога». Наступник святого Петра вказав на «дуже гарні і сильні» слова Ісуса про «найменших», які включають всіх, хто залежить від допомоги інших людей.

«Отож, – сказав Папа, – діти самі в собі є багатством для людства, а також – для Церкви, тому що постійно пригадують нам про стан, необхідний для того, щоб увійти у Боже Царство: не вважати себе самодостатніми, але потребуючими допомоги, любові і прощення».

Крім того, діти пригадують нам «ще одну прекрасну річ»: що ми є синами і доньками. А це повертає нас до того факту, «що життя ми не дали самі собі, але отримали». Іноді, за словами Єпископа Риму, ми забуваємо про це і живемо так, ніби самі є «господарями свого існування», хоча, у дійсності, ми є «радикально залежними».

Існує також багато дарів, велике багатство, яке діти приносять людству. Насамперед, Папа вказав на «іхній спосіб бачити дійсність з довірливим і чистим поглядом». І хоч вони також заторкнуті первородним гріхом, мають притаманний їм егоїзм, діти «зберігають внутрішню чи-

стоту і простоту», вони не є «дипломатичними», але «говорять те, що чують і бачать», їм не притаманна дволикість.

У своїй «внутрішній простоті» діти мають «здатність отримувати і віддавати ніжність», а ніжність, у світлі Святого Писання, означає мати «живе», а не «кам'яне» серце. Діти також мають здатність «усміхатися та плакати» – дві речі, «які у нас, дорослих, часто є заблокованими», тож діти можуть нас наново цього навчити.

«Задля всіх цих мотивів, Ісус заохочує Своїх учнів «ставати як діти», бо «таким як вони належить Боже царство». Діти, – підсумував Папа, – приносять життя, радість, надію. Іноді роблять збитки, таким є життя. Без сумніву, приносять також тривоги й іноді – численні проблеми. Але краще суспільство з цими турботами і проблемами, ніж сумне та сіре суспільство, яке залишилося без дітей. І коли бачимо, що рівень народжуваності у суспільстві заледве сягає одного відсотка, то можемо ствердити, що це суспільство є сумним і сірим, тому що залишилося без дітей».

Радіо Ватикан

ПАМ'ЯТНИК ЖЕРТВАМ ПОЛЬСЬКОЇ АРМІЇ КРАЙОВОЇ

В селі Милошовичі Пустомитського р-ну відкрили пам'ятник 36 мирним українцям, яких було замордовано польською підпільною армією. Одних вбито, інших спалено. Історія, яку потрібно пам'ятати хоч би для того, щоб вона ніколи не повторилась. Пам'ять тим, хто загинув від рук окупантів. Пам'ять тим, хто захищав українців від окупантів. (Михайло Галушак, з Фейсбуку)

ПОРОШЕНКО РІЗКО ПРО РОЗДІЛЕННЯ ПРАВОСЛАВНИХ

Президент Петро Порошенко заявив, що Україна не буде байдуже спостерігати за втручанням іншої держави в свої церковні справи і за її спробами використати в своїх інтересах почуття частини українських православних. Про це він сказав під час урочистостей з нагоди Дня Хрещення Русі-України. «Слід виходити з давнього канонічного принципу: громадянським та земельним розподілом нехай слідує і розподіл церковних справ», – заявив Порошенко. За його словами, Київ з великою надією сприйняв звістку про те, що Священний синод Константинопольського патріархату створює спеціальну комісію для розгляду заяви українського парламенту про надання Українській православній Церкві автокефалії. «Православна Церква в Україні потребує невідкладної уваги з боку Вселенського Константинопольського престолу. Він єдиний, хто спроможний допомогти православним України об'єднатися та врегулювати канонічний статус Української Церкви в структурі світового православ'я», – сказав Президент. («Збруч»)

ПРО ПОСТАВУ ЦЕРКОВ

Президент Петро Порошенко під час урочистих заходів з нагоди хрещення Русі-України подякував українським Церквам за підтримку Збройних Сил України у війні, яку більше двох років тому Москва розв'язала проти «золотоверхого Києва». «Категорично не сприймаю паліативні форми як то абстрактний «збройний конфлікт» чи «збройне протистояння». Це оцінки з чужого, неукраїнського голосу. Те, що відбувається на сході, називається «нашестьям чужинців», – наголосив Порошенко, додавши, що цьому українському словосполученню не складно знайти аналог і в церковнослов'янській мові. (Денис П'ятигорець, з Фейсбуку)

ПАПА РИМСЬКИЙ ПОЛЬЩІ: ПРИЙМАЙТЕ БІЖЕНЦІВ

Під час візиту до Польщі з нагоди Світових днів молоді Папа Римський Франциск закликав націонал-консервативний уряд країни приймати біженців. «Необхідна готовність приймати нужденних, що тікають від війни і голоду». На тлі того, що Польща відмовилася брати участь у перерозподілі біженців між країнами ЄС, Франциск заявив про необхідність «долати страхи» та уникати «зарозумілості». (DW)

БАМБЕРГ, ДОПОМОГА УКРАЇНІ

На початку серпня в Україну відбула чергова фура з гуманітарною допомогою, яку збрала українська громада у німецькому Бамбергу. Про це повідомив місцевий греко-католицький священник і волонтер Богдан Пушкар на своїй сторінці у Фейсбуці. «За сприяння Ульріха Матея, координатора Мальтійської Служби в епархії Трір, до українських лікарень відправлено 30 повністю укомплектованих лікарняних ліжок з клініки міста Альцай». Крім того, до України поїхали понад 40 шкільних парт та стільців, промислові прасувальні машини, офісні меблі, побутова техніка та інші корисні речі. (А.Ф.)

ЯК ДОПОМАГАЄ «КАРІТАС УКРАЇНИ»

(Розмова з президентом «Карітас України» А. Васьковичем)

► Пане Андрію, ми хотіли поговорити з вами про вимушено-переміщених осіб (ВПО): який курс зараз взяв «Карітас України», на чому ви вирішили зосередитися, чи плануєте змінювати програми для переселенців?

Андрій Васькович: Ми продовжуємо працювати в тих напрямках, які відповідають потребам ВПО на сьогодні. Перший – це гуманітарна допомога (забезпечення основних потреб: житла, харчів, ліків, одягу), де ми працюємо ще з 2014 року. За минулий рік ми надали допомоги на 11 000 000 євро, а за минулі два роки допомогли 260 000 переселенців. В Україні нараховується 1 700 000 вимушено-переміщених осіб, і багато з них не мають засобів для виживання, їм до сьогодні потрібна гуманітарна допомога, навіть через 2 роки після початку війни.

Другий напрямок, який ми хочемо розвивати, це т. зв. livelihood проекти, направлені на підтримку ВПО, для того щоб люди знайшли роботу, відкрили своє підприємство. Ця допомога є для нас зараз пріоритетною, тому що люди, які відкрива-

ють свої підприємства мають змогу створювати додаткові робочі місця і тим самим зменшують число тих, які потребують гуманітарної допомоги.

І третій, дуже важливий напрямок, це проекти з психо-соціальної допомоги для травмованих людей. Згідно зі статистикою, є 9 000 загиблих у війні, понад 20 000 поранених. Вони потребують психологічного супроводу і допомоги. У військових госпіталах я бачив молодих людей без рук, без ніг, які ціле життя будуть потребувати допомоги. Окрім того, і серед ВПО є багато травмованих: вони пережили бомбардування, втрати, насильство.

Попри це «Карітас України» вже десятиліттями займається домашньою опікою літніх людей, паліативною допомогою, допомогою дітям і молоді в тяжких життєвих обставинах, вирішенням проблем, пов'язаних з міграцією, допомогою людям з особливими потребами.

► Чи проводить «Карітас» якусь лобістську роботу з надання житла від влади для ВПО?

А. Васькович: Поки що ні, і це є великою проблемою. Люди, які покинули свої домівки, мусять орендувати житло. Але в Україні законодавчо нема безпеки орендування житла. Власник може вигнати з приміщення, або підняти платню. Житло, то є базова забезпеченість людини.

Якщо вона не має його, вона нічим не забезпечена. Як можна відповісти на такі потреби? Я думаю, що держава не побудує необхідну кількість житла за найближчі 5 років, тому мусить бути законодавство, яке регулює оренду приміщень. Є один цікавий факт: не дивлячись на те, що в нас зараз майже два мільйони переселенців, ми не маємо повідомлень про те, що суттєво зросла кількість безхатченків, ми не бачимо збільшення кількості людей, які живуть на вулиці – люди десь живуть. Тільки ось як вони живуть!.. Наприклад, у покинутих хатах в сільських регіонах, де не мають перспективи і не побудують собі нового майбутнього.

На жаль, такі самі проблеми, які сьогодні мають ВПО в Україні, мають всі соціально-незахищені верстви суспільства. Задля того, щоб не стимулювати конфлікти між ВПО та місцевим населенням, ми включаємо і тих і інших в наші проекти. Наприклад, новий соціальний центр «Карітас» у Дніпрі скерований не тільки на поміч ВПО, але також на поміч соціально незабезпеченому населенню.

► Багато хто вважає, що гуманітарна допомога, яку «Карітас» надає ВПО, розбещує їх та заохочує до неробства...

А. Васькович: Так, це феномен, коли людина починає

бути в залежності від тієї допомоги і перестає сама рухатися. Але літня людина, яка не має достатньо коштів, щоби вижити, чи дитина, яка втратила родичів, чи ті, хто пережив воєнні часи і знаходяться в такому важкому емоційному стані, що не можуть нічого робити, мусять бути кимось забезпечені. І тут вже не стоїть питання чи вони не хочуть працювати – вони просто не можуть. Тому держава мусить створити таку систему, яка дасть можливість забезпечити людей. І з другого боку, є гуманітарні міжнародні структури, є гуманітарні структури в Україні, є Церква, вони мають допомогти тим людям і посприяти тому, щоб вони встали на ноги. Скажу вам цікавий приклад. Я колись був в Римі і показував комусь кухню «Карітас», де годують потребуючих. І людина, якій я показував її, сказала мені: «Я чув, що тут багато наших людей з України приходять і використовують цю систему, щоб безкоштовно харчуватися». Особисто я не вірю в це. Навіть якщо він має якийсь заробіток і приходиться їсти, він вже має потребу. Бо ті, хто можуть себе забезпечити не будуть йти туди їсти. І така є позиція «Карітасу». Ми не повинні казати, що хтось використовує нашу систему. Більшість людей чесно до того ставляться. Ми навіть бачили такі випадки, коли люди казали: «Допомо-

жіть комусь іншому. Я собі даю раду».

► Минулого року в «Карітасі» було дуже багато гуманітарних проектів, направлених, власне на покриття базових потреб. Цього року більше миротворчих та інтеграційних програм. Чи планує «Карітас України» гуманітарні проекти надалі?

А. Васькович: «Карітас України» не має власних коштів, тому щоб дати життя якимось проектам нам необхідно десь знайти кошти. Зазвичай донорами коштів на гуманітарну допомогу є американський уряд, австрійський уряд, німецький уряд або Євросоюз і ми отримуємо їх через наші партнерські організації, такі як «Карітас Німеччини», «Карітас Австрії», «Карітас Америки». Донори чітко визначають, що гроші мають йти в ті зони, які найсильніше потерпають від гуманітарної кризи. Це 5 областей в Україні: Луганська, Донецька, Харківська, Запорізька і Дніпровська. Але, з іншого боку, фінансування проектів в певних регіонах дає можливість керувати потоками мігрантів. Тобто це інструмент, щоб скеровувати людей туди, де для них є кращі перспективи. Тому звісно ми лобіюємо питання надання коштів і в інші регіони України, але змінення такої політики є величезним процесом.

(«Карітас Одеси» УГКЦ)

ХТ

УСПІННЯ – ПОДІЯ СУМНА І РАДІСНА

Успіння Пресвятої Богородиці – подія сумна за своєю природою, але радісна у способі переживання. Бо смерть з Христом є спокійна для віруючої людини, є переходом до вічного життя по небесну нагороду. А кожна нагорода є радісна і приємна. Успіння є радісним святом, бо Пречиста Діва Марія з тілом і душею перейшла до неба і стала духовною Матір'ю всіх людей, будучи біля самого Бога, як розповідає про це тропар свята: *У різдві дівство зберегла Ти, в Успінні світу не оставила Ти, Богородице.*

Великою була жертва Марії – повна посвята Богу і Його волі в день Благовіщення: *Це я, слугня Господня, хай мені станеться по слову Твоєму* (Лк. 1,38), – і велика нагорода в небі, бо була взята з тілом і душею до неба. За земного життя Марія була поруч з Ісусом, брала участь у Його приниженнях і стражданнях, тому в небі бере участь у вічному щасті і славі свого Сина.

Бог через Непорочне Зачаття захистив Марію від первородного гріха, але не звільнив її тіла від його наслідків, допустив на неї смерть, як і на Ісуса, щоб Марія вподібнилася до всіх людей і до свого Сина, щоб могла краще розуміти людей у хвилині смерті і підтримувала їх у ці важливі хвилини.

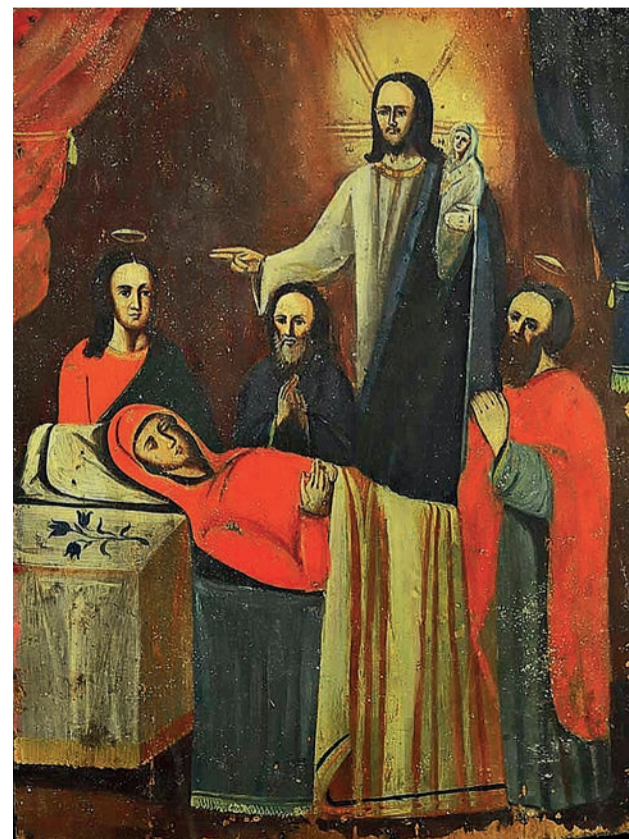
В одному селі проживала убога дівчина-пастушка, яка мала велику набожність до Пресвятої Діви Марії. Близько поля, на якому вона пасла свою худобу, була споруджена капличка, в якій стояла фігурка Божої Матері. Там молилася ця дівчина. Вона часто спілигала з польових квітів віночок, яким

вінчала фігурку Божої Матері. Ця скромна на перший погляд жертва бідної дівчини виявилась милою для Пречистої Діви Марії.

Дівчина щасливо дожила свого глибокого віку. Коли двох монахів переходили через її село, втомлені, сіли перепочити під деревом і побачили в повітрі Пресвяту Діву, яка в оточенні святих дівиць поспішала до цього села, тримаючи у своїх руках чудовий вінець. Вони запитали Марію: — Куди поспішаєш, Пресвята Діво? — Поспішаю відвідати свою шанувальницю, яка від малої дівчини мала велику любов до Мене, – почули у відповідь. — Тепер поспішаю до неї, щоб у хвилині її смерті потішити надією вічної щасливості.

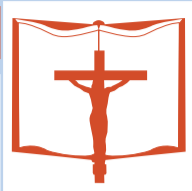
У свято Успіння Богородиці варто не тільки прославляти Марію, але також просити помочі, а зокрема подякувати Богу за дар її материнства, за її опіку над нами, щоб Вона провадила всіх нас до небесної радості.

о. Михайло Чижович, редemptорист

▲ Ікона «Успіння Божої Матері» – це народження душі людини у Царстві Небесному. Звичайно, пройти всі сходинки духовного зростання важко, але християнські свята та ікони слугують нам путівником до Небесної батьківщини (Олена Осадча, із статті «Празникові ікони домашнього іконостаса»).

Ікона з кін. XIX – поч. XX ст. Подніпров'я. Приватна колекція

Важкі питання віри

УСПІННЯ БОГОРОДИЦІ

Запитання: Що означає «успіння» Богородиці?

Чи означає це, що вона, будучи вільна від первородного гріха, не вмерла, а заснула?

Відповідь: Свято Успіння Пресвятої Богородиці почало поширюватися в VI-VII ст. Це був спогад кончини Діви Марії, яка сприймалася як славна і надзвичайна подія. У Римі свято Успіння (Dormitio) почали відзначати в тому ж столітті, при Папі Сергії I. Століття по тому це свято поширилося на Францію і Англію, але набуло іншої назви – Assumptio, тобто Взяття (на Небо) Пресвятої Діви Марії.

Чому, говорячи про кончину Діви Марії, віруючі споконвіку вживали термін «успіння»? Безсумнівно, Діва Марія померла. Але її кончина не збіглася з початком тління, як це сталося, наприклад, з тілом Лазаря. Тому її кончина

схожа на сон більше, ніж на смерть, початок руйнування. Та, Яка не була порушена гріхом, не могла бути порушена тлінням як природним наслідком смерті.

Святий Іван Павло II так висловився про Успіння Богородиці в 1997 році: «Яким би не був органічний чи біологічний фактор, який спровокував, з фізичної точки зору, припинення життя тіла, можна сказати, що перехід від цього життя до життя іншого був для Марії дозріванням благодаті у славі. В якому ж, якщо не в цьому випадку кончину можна було визначити як успіння?».

(Радіо Ватикан)

ХГ

НАСЛІДУЮЧИ
«БЕЗУМСТВО» БОГА...▼ Продовження.
Початок на 1 стор.

Існують ситуації, які можуть здаватися нам віддаленими аж доти, доки в якийсь спосіб ми до них не доторкнемося. Існують реальності, яких ми не розуміємо, оскільки ми бачимо їх лише через якийсь екран (мобільного телефону або комп'ютера). Але коли ми налагоджуємо контакт з життям, з тими конкретними існуваннями, які не опосередковані екраном, отоді починає діяти щось потужне, і ми відчуваємо запрошення до того, щоби взяти участь у цьому житті.

Дорогі друзі! Я заохочую вас до спільної молитви з приводу страждань багатьох жертв війни, щоби ми раз і назавжди могли зрозуміти, що ніщо не виправдовує крові брата, що ніщо не є ціннішим за особу, котра стоїть поруч з нами.

Ми не будемо кричати проти когось, ми не будемо сваритися, ми не хочемо нищити. Ми не хочемо подолати ненависті ще більшою ненавистю, насилля – більшим насиллям, подолати терор більшим терором. А наша відповідь цьому світу, що перебуває у стані війни – має ім'я, і зветься дружбою, зветься братерством, зветься сопричастям, зветься родиною. Ми відзначаємо той факт, що походимо з різних культур і з'єднуємося задля того, щоби молитися. Хай нашим найкращим словом буде поєднання в молитві. Залишімося ж на хвилину в мовчанні й молимося; отожножимося з тими, для кого родина є неіснуючим поняттям, а дім – лише місцем для сну і прийняття їжі, або з тими, хто живе в страху, у переконанні, що їхні помилки й гріхи остаточно

їх виштовхнули геть. Віддаймо Богу також наші «війни», боріння, які кожен несе з собою, у своєму серці.

Коли ми молилися, постала мені в голові картина апостолів у день П'ятдесятниці. Це сцена, яка може нам допомогти в розумінні всього

перті, то завжди йде в парі зі своїм близнюком – паралічем, відчуттям, що ти паралізований. Одним з якнайгірших нещасть, які можуть трапитися в житті, є відчуття, що у цьому світі немає вже простору, щоби зростати, мріяти, творити, щоби бачити

що є тепер, сучасні, разом з усиплючими масажами, – що гарантує нам години спокою, що переносить нас у світ відеоігор і на якому ми провадимо багато годин перед комп'ютером. Диван для різних типів болю і страху. Цей диван є причиною

„ Ми не прийшли на світ, щоби існувати як рослина, щоби зручно провести життя, аби вчинити з життя диван, який нас заколише; навпаки, ми прийшли задля іншого: щоби залишити по собі слід „

того, що Бог прагне зробити в нашому житті, в нас і з нами. Того дня учні зі страху зачинилися. Вони відчували загрозу з боку середовища, яке їх переслідувало, яке змушувало їх залишатися в малому приміщенні, вони були бездіяльні, немов паралізовані. Опанував їх страх. У цьому контексті сталося щось показове, щось велике. Прийшов Святий Дух і язика немов би з вогню спочили на кожному з них, спонукаючи їх до пригоди, про яку вони ніколи і не мріяли.

Коли страх таїться вза-

перспективи, а врешті й щоби жити. Параліч спричиняє, що ми втрачаємо смак потіхи від зустрічі, дружби, смак спільних мрій.

Але є також в житті інший, ще небезпечніший параліч, що його часто важко розпізнати, визнання якого чимало нам коштує. Я люблю називати його паралічем, що народжується тоді, коли ми плутаємо ЩАСТЯ з ДИВАНОМ! Ми гадаємо, що для щастя нам потрібен добрий диван. Диван, який допоможе нам жити зручно, спокійно, цілком безпечно. Такий диван – як ті,

того, що ми залишаємося зачинені в домі, не стомлюючись ані не журачись. «Диван-щастя» є, ймовірно, тихим паралічем, який може нас знищити найбільше – бо потроху, не усвідомлюючи того, ми стаємо сонливими, робимося дурними, затумененими, тоді як інші – може жвавіші, але не кращі за нас – ухваляють без нас рішення про наше майбутнє. Напевно для багатьох легше і вигідніше тримати молодих людей у безглузді й затьмаренні, аби вони вважали диван за щастя; для багатьох це ви-

являється зручніше, ніж мати завзяту молодь, яка прагне дати відповідь на мрію Бога і на всі прагнення серця.

Правда однак є інша, улюблена молоде! Ми не прийшли на світ, щоби існувати як рослина, щоби зручно провести життя, аби вчинити з життя диван, який нас заколише; навпаки, ми прийшли задля іншого: щоби залишити по собі слід. Це дуже сумно, коли ми проходимо через життя, не залишаючи сліду. А коли ми вибираємо вигоду, плутаючи щастя із споживанням, тоді ціна, яку ми платимо, дуже й дуже висока: ми втрачаємо свободу.

Друзі! Ісус є Господом ризику. Ісус не є Господом комфорту. Для того, щоби піти за Ісусом, потрібно мати трохи відваги, потрібно наважитися й замінити канапу на пару черевиків, які допоможуть тобі торувати шляхи, які тобі ніколи й не снилися, шляхи, які можуть відкрити нові обрії, через які ти заражаєшся радістю, тією радістю, що народжується з любові Бога, радістю, що залишає в твоєму серці кожен жест, кожен прояв милосердя. Вийти на вулиці, наслідуючи «безумство» нашого Бога, який навчає нас зустрітися з Ним у кожному голодному, спраглому, голому, хворому, в приятеліві, якому зле, у в'язні, біженцеві і імігранті, у близькій людині, що нині є самотньою. Піти шляхами нашого Бога, який запрошує нас стати особами політичними, мислячими людьми, які одухотворюють суспільство.

Ви можете мені сказати: Отче, але це не для всіх, це лише для вибраних! Так, а ті вибрані – це всі ті, хто готовий ділитися життям з іншими. Подібно як Святий Дух перетворив серця учнів в день П'ятдесятниці, так само вчинив із нашими друзями, які ділилися своїми свідченнями.

▼ Продовження на 6 стор.

НАСЛІДУЮЧИ
«БЕЗУМСТВО» БОГА...▼ Продовження.
Початок на 1 стор.

Дорогі приятелі! Це таємниця, яку ми покликані досвідчити всі. Бог приходить, аби злати нашу самозамкнутість, приходить, щоби відкрити двері нашого життя, наших бачень, наших поглядів. Бог приходить, аби відкрити все, що тебе закриває від зовнішнього світу. Запрошує тебе, аби ти мріяв, хоче тобі показати, що світ, в якому ти є, може бути іншим. Так і є: якщо ти не віддаси того, що в тобі найкраще, світ не стане іншим.

Часи в яких ми живемо не потребують диванної мо-

лоді, але молодих людей в черевиках, найкраще в черевиках учинків. На спортивному майданчику прославляють всього лише провідних гравців, не має на ньому місця для лави запасних. Сьогоднішній світ хоче від вас, аби ви були активними героями історії, бо життя прекрасне завжди тоді, коли ми хочемо його пережити, завжди тоді, коли ми хочемо залишити після себе слід. Історія вимагає сьогодні від нас, аби ми захищали нашу гідність і не дозволяли, щоб інші ухвалювали за нас рішення про наше майбутнє. Господь, як в день П'ятидесятниці, хоче зробити одне з найбільших див, якого ми можемо зазнати: спричинитися до того, щоби твої

руки, мої руки, наші руки перетворилися на знаки єднання, сопричастя, творення. Він прагне твоїх рук, аби надалі будувати сучасний світ. Він хоче його будувати з тобою.

Ти скажеш мені: Отче, але я маю свої великі вади, я є грішником, що я можу зробити? Коли Господь нас кличе, то не думає про те, ким ми є, ким ми були, що ми зробили або чого ми не зробили. Ба, навпаки: в момент, коли нас кличе, дивиться на все, що ми могли б зробити, на всю любов, яку ми здатні віддати. Він завжди розраховує на майбутнє, на завтра. Ісус скеровує тебе до нових горизонтів.

Сучасне життя намагаєть-

ся нас переконати, що дуже легко зосередити увагу на тому, що нас розділить. Прагне, аби ми повірили, що закритися в собі – це найкращий спосіб, аби захиститися від всього, що заподіює нам зло. Сьогодні ми, дорослі, потребуємо вас, щоб ви нас навчили жити разом в різно-рідності, в діалозі, навчили ставитися до різних культур не як до загрози, але як до шансу: майте відвагу навчити нас, що легше будувати мости, ніж зводити стіни! Всі разом просимо, щоб ви від нас вимагали торувати дороги братерства. Будувати мости: чи ви знаєте, який з мостів потрібно будувати першим? Міст, який ми можемо поставити тут і тепер: по-

тиск долоні. Це прекрасний братерський міст. Лише б навчилися його ставити великі люди цього світу!.. Але не для фотокадру, а для того, щоб постійно будувати щораз прекрасніші мости. Щоб цей людський міст був закваскою для багатьох інших.

Сьогодні Ісус, який є дорогою, закликає тебе залишити свій слід в історії. Він, який є Життям, заохочує тебе залишити слід, що наповнить життям твою історію, а також діяння багатьох інших людей. Він, який є Правдою, запрошує тебе полишити шлях поділу, нісенітниць. Чи ти підеш? Що твої руки і ноги відповідять Господу, який є Дорогою, Правдою і Життям?

(catholicnews.org)

XII

ЗАГУБЛЕНА БІБЛІОТЕКА ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Ольга Гальчинська, «Бібліотека Ярослава Мудрого»

ПЕРША БІБЛІОТЕКА
КИЇВСЬКОЇ РУСІ

Колекцію саме таких унікальних книг мав Ярослав Мудрий. Він, як ніхто інший, розумів значення навчання і читання для розвитку людини та держави загалом. «Ярослав же сен, як ото ми сказали, любив книги... У літо 6545 сей великий князь Ярослав, син Володимирів, засіяв книжними словами серця віруючих людей. Велика бо користь буває людині од учення книжного». Так говориться у «Повісті временних літ».

У тій же «Повісті» зафіксована єдина писемна згадка про існування Ярославової бібліотеки. Князь почав формувати її за 17 років до смерті. В основному це були священні, богослужбові книги та особливо цінні для науки – історичні хроніки. Вчені припускають, що загалом колекція могла налічувати до 1000 видань.

Своєрідне видавництво (де перекладали і писали) розташовувалось у столиці Київської Русі, а саме – у Софійському Соборі. Тут було написано відоме «Слово Іларіона», «Слово про Закон і Благодать» київського митрополита Іларіона, тут

працювали над «Ізборником Святослава».

КИЇВСЬКЕ ЄВАНГЕЛІЄ
КОРОЛЕВИ ФРАНЦІЇ

Коштовні книги з колекції Ярослава Мудрого стали посагом для його дочок. Будучи батьком дев'яти дітей, князь найперше дбав про їх освіту. Всі три дочки були віддані за королів. Єлисавета вийшла за норвезького короля, Анастасія – за мадярського, та найбільш відомою стала наймолодша Анна. Цікаво, що 18-річна французька королева Анна Ярославна славилася не лише своєю красою, а й освіченістю. Її чоловік, король Генрик I, не вмів ні читати, ні писати. Тож дівчина чи не з перших днів подружнього життя зайнялася керівництвом держави. Підписувала державні акти своїм ім'ям «Анна регіна», в той час як король Генрик ставив хрестик на позначення свого імені.

Під час торжественної церемонії вінчання та водночас коронації Анни молоді присягали на привезеній з Київської Русі книзі. То було Київське Євангеліє, яке згодом назвуть Реймським. Дивовижно, та від того часу всі королі Франції, аж до Людовика

XIV складали присягу в катедральному соборі Реймса з рукою на Євангелії, написаному старовинною українською мовою.

Кожній князівні (сестрам Анни), яка виходила заміж, разом з іншим було подаровано щось із батьківської бібліотеки. Тож частина книг Ярослава таки була перевезена у Європу, та основна скарбниця залишилась в Києві.

«ХТО ЗНАЙДЕ ЦЕЙ ХІД,
ТОЙ ЗНАЙДЕ СКАРБ
ЯРОСЛАВА»

На жаль ніхто так і не знає, чи існують досі книги Ярослава Мудрого. З тих часів немало було воєн, пожеж та інших лих. Бібліотека могла згоріти під час захоплення монголо-татарськими військами Києва 1240 року, які підпалили місто. Могла бути розграбована та розкинута по усіх куточках світу. Та все ж вчені цілком допускають версію, за якою історичні книги досі зберігаються у надрах київських земель. Катакомби стародавніх храмів, глибинні печери та підземелля із цілковитою вірогідністю могли слугувати надійною схованкою колекції.

Збудований у 1037 Собор Святої Софії став найкращим місцем для князівської книгозбірні. Ймовірно, звідти бібліотеку нікуди не переміщали. Цікаво, що у 1916 році поряд із Софійським Собором утворилося глибоке про-

валля, у якому проглядався підземний хід. Експедицію дослідників очолив Олександр Ертель. Оглядаючи стародавні коридори, вчені раптом натрапили на дивовижну знахідку: шматок березової кори із посланням, яке промовляло: «А хто знайде цей хід, той знайде великий скарб Ярослава». Автор вирізьбив букви на дереві, а потім замальовав їх чорнилом. Ніхто не сумнівався, що малася на увазі саме коштовна бібліотека. Так само швидко вчені розгадали, що напис належить часам пізнього Середньовіччя. Та знахідка лише доводить, що у XVII столітті місцеві знали про скарб, або про нього ходили чутки.

ТАЄМНИЦЯ
КИЇВСЬКИХ ЧЕНЦІВ

У часи Київської Русі книгами займались переважно ченці. За ворожих набігів чи іншої великої небезпеки вони переносили найцінніші речі до підземних ходів. «Книги від ворожих навал ченцями в печерах поховала» – писали літописці. У печерах, де відсутнє різке коливання температур та немає високої вологості. Місце схованки трималось у найсуворішій таємниці, яка, на жаль, могла померти разом із служителями монастирів.

Тож бібліотека Ярослава Мудрого могла зберігатись у підземних лабіринтах одного з київських храмів. І ціл-

ком ймовірно, що до наших днів пергаментні видання зберегли досить хороший стан. Щодо конкретного місцезнаходження колекції існує чимало версій. Межигірський монастир теж є претендентом на місце легендарного сховку з однієї причини. У радянські часи під час будівництва дачі Постишева в Межигір'ї робочі випадково натрапили на підвальне приміщення, доверху заповнене стародавніми книгами. Та чи був це скарб Ярослава Мудрого – невідомо.

Ще одним місцем зберігання бібліотеки міг бути комплекс печер поблизу Видубицького Монастиря. У різні часи тут знаходили чимало цікавого і загадкового. Києво-Печерський монастир та лаврські підземелля найдавнішого монастиря теж могли стати надійною схованкою для такого цінного скарбу.

Хоч дискусії тривають, та більшість вчених все ж вважають існування бібліотеки Ярослава Мудрого історичним фактом. Він заблудився в старовинних рукописах та поміж десятка легенд. Але шукачі скарбів вірять, що у майбутньому комусь таки пощастить розшукати староруські фоліанти з колекції Ярослава – один із найбільших загублених скарбів давньої України.

Надія Понятишин,
vsviti.com.ua

РОНДО ДМОВСЬКОГО: ЩО ЧЕКАЄ ВІДНОСИНИ МІЖ УКРАЇНОЮ І ПОЛЬЩЕЮ

Кожен українець, який відвідує польську столицю, не може пропустити перетину головних вулиць Варшави в самому її центрі – Рондо Романа Дмовського. Начебто просто дуже велика клумба між Маршалковською і Єрусалимськими Алеями, – але тільки ось без Рондо Дмовського немає руху в центрі сучасної Варшави. А без самого Дмовського немає сучасної Польщі – нехай навіть багатьом з нас він покажеться історичним пам'ятником.

Якщо дивитися з Києва, польське суспільство завжди було згуртованим, спаяним однією ціллю досягнення національної незалежності. Це – помилкова думка. Про «дві Польщі» говорили і в роки боротьби за відновлення державності країни, і в роки першої Польської республіки, і в роки Польської Народної Республіки – коли, втім, прихильники обох концепцій виявилися тимчасовими попутниками в боротьбі проти комуністичного режиму. Нікуди не поділися обидві Польщі і в наш час – і те, що одна з них, та, що тріумфувала все минуле століття, знову домагається успіху – це не прикре непорозуміння, а історична закономірність.

Для пересічного українця, трохи знайомого з історією сусідньої країни, Польща – творіння маршала Пілсудського. Але це – такий же міф, як вважати, що сучасну Туреччину створив генерал Ататюрк – що, власне, і призводить до численних помилок при оцінці ситуації в цій країні. Ататюрк це символ і ідол, а насправді ту Туреччину, яку ми всі знали і яка канула в небуття після провалу недавнього військового перевороту, створив його спадкоємець на посаді президента, генерал Ісмет Іненю, який користувався послугами армії для зміцнення власної влади і повернення до неї. Так і в Польщі. Пілсудський – це символ і ідол, а насправді нова державність країни завжди базувалася на принципах, накреслених політиком і ідеологом Романом Дмовським, колишнім депутатом Державної Думи Російської імперії і міністром закордонних справ нової Польщі. Різниця між Польщею Пілсудського і Польщею Дмовського величезна, як б сказав – фундаментальна, хоч і не дуже зрозуміла іноземцям.

Пілсудський, якщо так можна висловитися, був прихильником Польщі Міцкевича, тієї Польщі, яка існувала до розділу – тобто Речі Посполитої. Ця держава не була польською в сучасному розумінні цього слова, в ній

Рішення польського сейму про геноцид на Волині під час II світової війни показує, що безконфліктний період у відносинах Варшави і Києва закінчено.

«польськість» була синонімом навіть не імперськості, а елітарності. Країна чітко ділилася на багатонаціональну і різнорелігійну шляхту та багатонаціональне і різнорелігійне селянство. При цьому існували різні варіанти узгодження інтересів: союз між Польським королівством і Великим Князівством Литовським був лише вершиною айсберга. Для свого часу Річ Посполита була не просто сучасною державою, вона була справжнім проривом – і багато в чому через це складний механізм її управління не витримав тиску куди більш архаїчних – але одночасно куди більш сильних і згуртованих сусідів.

За часів Пілсудського думати про відновлення такого механізму було б надто наївно. Пілсудський і не був наївний. Він мріяв про майбутню Польщу як про федерацію етносів, які раніше були її складовою, і не помічав, що поїзд історії давно вже пішов вперед і після європейської «весни народів» прийшов час національних держав. Саме цієї концепції і дотримувався Дмовський, сприймаючи Польщу не як федеративну державу минулого, а як національну республіку майбутнього, Польщу саме для поляків – не в станово-елітарному, а в саме таки етнічно-релігійному сенсі цього слова. При цьому в новій Польщі, яка з'явилася після розвалу імперій, що захопили її землі, сила була за Пілсудським, а підтримка більшості і етнічна логіка – за Дмовським. І в ще більшій мірі ця логіка спрацювала після 1945 року, коли Польща стала однією з небагатьох в Європі держав з несуттєвою кількістю національних меншин (які після операції «Вісла» ще й не проживають компактно).

Дмовський абсолютно точно зрозумів те, чого так і не зміг зрозуміти Пілсудський – що на землях, які займала Річ Посполита, відбулися незворотні зміни, зокрема, поділ і відокремлення еліт, які до поділу Польщі становили єдине ціле. У кожного з колишніх народів Речі Посполитої з'явилися свої Дмовські. В українців це Петлюра, а пізніше Коновалець і Бандера. У литовців – Сметона. У євреїв, яких Дмовський ненавидів усіма фібрами душі – це Жаботинський, теж, між іншим, варіант Дмовського, який історично переміг усіх своїх Пілсудських. А у білорусів Дмовський або з'явиться, або Білорусь так і залишиться російським цивілізаційним придатком. Такі правила гри.

При цьому цілком очевидно, що поляки добре розуміють логіку «свого» Дмовського, але ненавидять «чужих» практично за тотожні погляди і вчинки. Така логіка будівництва всіх нових національних держав. Фокус в тому, що Польща – саме така нова національна держава, яка хотіла б, щоб всі інші народи жили за старою логікою. Ми – за Дмовським, а вони – по Пілсудському.

Вся конфронтація, яка відбувалася на теренах Речі Посполитої після краху імперій – це і є результат національного відокремлення і дивуватися масштабам супровідного цьому страхіттю не варто. На наших очах щось подібне відбувалося і на землях колишньої Югославії, яка теж виявилася запізнілою Річчю Посполитою, але варто було їй зробити крок в сучасність, як вона миттєво розсипалася на частини, що воюють між собою. На жаль, без задоволення запиту на національну державність неможливо зробити

крок до консолідації і загальних інтересів, це історичний закон. І в його незаперечності ще доведеться переконатися і Великобританії, і Іспанії, і Росії.

Може виникнути питання: а чому всього цього не було останні 25 років? Чому конфронтація (а я запевняю вас, що те, що зараз відбувається – це не якась там постанова сейму, а початок відчуження і конфронтації) почалася тільки зараз? На це питання є проста відповідь. Вся справа в тому, що польські комуністи, намагаючись завоювати симпатії більшості населення, продовжили будівництво Польщі Дмовського, при тому, що сам Дмовський був у них, як водиться, під заборонаю, приблизно як Троцький у Сталіна, котрий повністю втілював його економічну модель. Операція «Вісла», хвилі антисемітизму, що призвели до вигнання польських євреїв, котрі залишилися після війни, антинімецька пропаганда – все це повинно було переконати громадян, що Польща – вона лише про людське око для робітників і селян. Насправді вона для поляків. І, між іншим, таке схрещування комунізму і націоналізму, це зовсім не польський феномен. Так було і в Болгарії, і в Румунії, і в Албанії, і, між іншим, в Радянському Союзі, де після II світової російський шовінізм тільки прикидався комунізмом.

Але боротьба суспільства з комунізмом призвела до того, що поза сприйняттям виявилася і його націоналістична складова. Так мононаціональна і монорелігійна Польща стала Польщею Пілсудського, а в основу її зовнішньої політики

С. Петлюра та Ю. Пілсудський приймають парад об'єднаних частин під час походу на Київ. Вінниця, квітень 1920 р. «Союз Петлюри та Пілсудського був трагічним та нещасним для України», Євген Стахів, ветеран національно-визвольної боротьби, який під час II світової війни займався організацією українського підпілля на Донбасі (з інтерв'ю для Цензор.Нет.)

на сході були покладені погляди гарячого шанувальника маршала, редактора паризької «Культури» Єжи Гедройця, який бачив майбутнє країни в союзі з новими сусідами на сході: Україною, Литвою і Білоруссю. Ну чим не федерація Пілсудського! Те, що ця концепція – тимчасова і утопічна, не було зрозуміло рівно до того моменту, поки Україна після 2014 року не зажила власною політичною долею і власною історичною пам'яттю – нехай і міфологізованою. І виявилось, що її уявлення про цю долю і пам'ять значно відрізняються від польського. Між іншим, з Литвою ці розбіжності намітилися буквально з перших років литовської незалежності. А з Білоруссю – так і не намітилися. Але як тільки Білорусь перестане бути російським протекторатом і стане справжньою державою – відразу ж намітяться. До того ж не треба забувати, що за ці роки комунізм, разом з усіма своїми придатками, остаточно пішов в минуле і перестав сприйматися як загроза. І вирросло нове покоління поляків, які вже точно не сприймають цей самий комунізм і націоналізм як єдине ціле. Поляків, для яких умовний Дмовський (зараз це може бути умовний Качинський, потім хтось ще) – зрозуміліший і які ніколи не повірять, що Пілсудський хотів чогось іншого.

Що це означає на практиці? Означає дуже багато: кардинальний зовнішньополітичний поворот і для поляків, і для нас. Ми повинні зрозуміти, що з точки зору Дмовського Україна, звичайно, знаходиться на польських і російських землях – і в цьому сенсі взаєморозуміння між Варшавою і Києвом куди менше, ніж між Варшавою і Москвою. При цьому у польських правих страх перед Берліном і його експансією – нехай сто разів ірраціональний – куди сильніший, ніж страх перед Москвою – нехай сто разів раціональний.

▼ Продовження на 8 стор.

РОНДО ДМОВСЬКОГО: ЩО ЧЕКАЄ ВІДНОСИНИ МІЖ УКРАЇНОЮ І ПОЛЬЩЕЮ

▼ **Продовження. Початок на 7 стор.**

Польща і Росія почали зближення вже завтра. Єдине, що цьому поки що може стати на заваді – так це літак, загибель під Смоленськом брата лідера партії «Право і справедливість» Ярослава Качинського, тодішньо-

го президента Польщі Леха Качинського. З цієї ситуації у Варшаві рано чи пізно вийдуть. Або погодяться з російською непричетністю – в обмін на допомогу Москви в ошельмуванні політичних конкурентів. Або відправлять Ярослава Качинського на пенсію і забудуть про авіакатастрофу. Або до влади прийде інша партія – але вийдуть! І тоді Польща стане важливим зовніш-

ньополітичним партнером Росії, куди більш важливим, ніж Угорщина або Словаччина. А для Німеччини, чиї відносини і з Росією, і з Польщею будуть слабшати в міру російсько-польського зближення, чи не буде важливішого завдання, ніж європейська інтеграція України. Польща, зрозуміло, буде цьому намагатися перешкоджати, але дуже обережно, бо в глибині душі, при всій сер-

дечній злагоді з Кремлем, нові польські лідери завжди будуть хотіти, щоб землі, які вони вважають польськими, були в тому ж міждержавному об'єднанні, що і сама Польща. Навіть якщо вони потраплять туди всупереч польському бажанню і без всякого каяття.

І ось коли Україна, а потім, можливо, і Білорусь приєднаються до Європейського Союзу і між ними

та іншими землями Речі Посполитої не буде ніяких кордонів і перепон, Юзеф Пілсудський – при всій байдужості та нерозумінні і своїх співвітчизників, і нашому – нарешті назавжди перемаже Романа Дмовського.

Клумба стане просто клумбою.

Віталій Портников,
журналіст,
переклад з російської
о. Б. Підлісецького

ХТ

ПРО ПРОБЛЕМУ «ШАРОВАРЩИНИ»

В якому руслі розвивається українська національна ідея, який символізм домінує у свідомості сучасного українця? Основою світогляду будь-якого народу є герої та національні світочі. На них рівняються, їх життєписи намагаються наслідувати. Так от, в українській ментальності, очевидно, міцно закріпився образ героя-мученика. Своєрідного страждальця, який власною смертю довів «воріженькам» незламність українського духу. Ключове слово тут – «смертю», тобто, український герой в народній свідомості, в основному, мертвий або репресований.

В культ виводяться військові поразки та національні трагедії, які безперервною чорною стрічкою пронизують календар. Більшість святкування (що характерно, це однаково стосується і Величких і трагічних дат) зводиться до заупокійних молебнів, покладання вінків та квітів, декламування тужливих віршів і хорového співу сумних пісень. Воєнні дії передаються в народній свідомості через символізм чорної хустини матері, що втратила сина, ридаючої дівчини і похиленої калини. Козак – обов'язково мертвий, хата – спалена, село – сплюндроване. Витягуються на світ найтемніші трагічні події та навіть перемоги трактуються через приз-

му втрат. Статус воїна в народній свідомості натхненно хорониться в домовину.

В той же час, процвітає образ такого-собі українця-свинопаса. Добряка, хвацького веселуна, який без міри п'є з кумом самогон у вишнево-му садку, заїдає салом з чашником і витирає рукавом новенької вишиванки пишні козацькі вуса. Тут українці вправляються у тому, хто на що здатний: і сварлива жінка, і пиячок-чоловік, і злодійкуватий піп, і нерозумний Івасик... Їх дурить хитрий жид в шинку, знущається злий пан і навіть одноногий москаль, що просить милостиню край дороги, теж дурить тупуватих українців-селюків, а вони з того і раді.

На жаль, народ залюбки оспівує цей штучно створений типаж та надає йому позитивного забарвлення. Отже, в народній свідомості образ героя подається однозначно через призму смерті, негативу та втрат, а шкідливий образ простака набуває позитивних рис і сприймається як модель для наслідування.

Ця штучно створена система символів виводить героїзм за межі національної ідеології, оскільки підсвідомо ніхто не хоче, щоб його смерть чи смерть товаришів була основною метою боротьби. Тому, коли пересічного українця запитують, якими б він символами описав Козаччину – на першому місці будуть

«Козак Мамай і характерники», кін. XVIII – поч. XIX ст.
Полотно, олія, Дніпропетровський історичний музей ім. Д. І. Яворницького

шаровари та люльки, а не шаблі, пістолі, чайки, тулумбаси, баскі коні та гармати. Образ козака підмінено та затінено образом селюка-свинопаса, такого собі хлопчини-своєка з люлькою, кобзою та в червоних шароварах. Саме це я називаю, нав'язаною нам, «шароварщиною» – підміну героїчних символів прозаїчними.

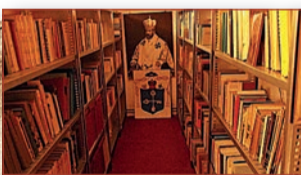
Нам необхідно творити новий образ національного героя: сильного, активного, амбітного, сповненого волі до життя, воїна інтелектуала, який повинен бути прикладом для наслідування. Непотрібно шукати поразки

у перемогах, а навпаки – намагаються відшукати переможні та героїчні моменти навіть в програшних ситуаціях.

В національній ідеології необхідно раз і назавжди відмовитись від культу смерті і нести у національну свідомість Волю до перемоги. Тоді і «шароварництво» відійде в небуття, адже воно є наслідком своєрідного залякування простого народу, який підсвідомо обирає між життям та смертю долю, нехай і свинопаса, але живого.

Не ридать, а здобувать! Бо плач не дав свободи ще нікому!

Юрій Руч, site.ua

Переглядаючи архів «Християнського Голосу»

ВИКОНАНО ПРИСУД НА РОЗЕНБЕРГІВ

В п'ятницю 19 ц.м. (червня 1953 р.-Ред.) ранком виконано присуд на Юліяна і Етель Розенбергів, яких американський суд засудив

у квітні 1951 р. на кару смерті за атомове шпигунство в користь советів. Їх страчено на електричному стільці. Президент Айзенгауер відмовив проханням про уласкавлення Розенбергів, а в своїй відмові підкреслив, що ніхто інший не використав всіх можливостей оборони перед американським

судом, як саме Розенбергі, однак жодна судова інстанція не мала сумніву щодо їх вини. Видаючи советам атомові таємниці, зробили вони атомову війну правдоподібною і в цей спосіб наразили мільйони своїх співгромадян на жахливу смерть.

Страчення Розенбергів викликало сильну реакцію

з боку комуністів. У Нью-Йорку відбувся демонстраційний жалібний похід при співучасті приблизно 5 тисяч осіб. Населення міста кидало в їх сторону протикомуністичні оклики. Подібні демонстрації відбулися також в європейських містах. Зокрема до бурхливих комуністичних демонстра-

цій дійшло в Парижі, під час яких були ранені, і вбитий один поліціант. В Італії робітники-комуністи перевели чвертьгодинний страйк. Одночасно некомуністичні робітники відбули чвертьгодинний страйк на знак протесту проти розстріляного советами в східньому Берліні Віллі Гетлінга. (А.Ф.)